

ПРАВОСЛАВНИЯТ СВЕТОГЛЕД

Като заемем такава позиция – правилен поглед както върху доброто, така и върху лошото в света – ние можем да носим в себе си и да запалваме в другите светлината на православния светоглед, който е православен възглед върху целия живот, а не само върху тясноцърковните въпроси. Съществува неправилно мнение, за жалост твърде разпространено днес, според което, за да се спасиш, е достатъчно да изповядваш едно Православие, което се ограничава с църковното здание и формалната “православна” дейност от типа на молитва в определено време или прекръстване. В останалите неща, според това мнение, можеш да бъдеш като всички други и да участвуваш в живота и културата на нашето време без всякакви угризения дотолкова, доколкото не извършваш явен грях

Всеки, който е разбрал колко дълбоко е Православието и каква всеотдайност се изисква от сериозния православен християнин, а също така какви тоталитарни изисквания предявява към нас съвременният свят, лесно ще разбере, че това мнение е погрешно. Човек или е православен по всяко време, всеки ден, при всяка житейска ситуация, или на практика изобщо не е православен. Нашето Православие се разкрива не толкова в строго религиозните ни възгледи, но във всичко онова, което ние правим и говорим. Повечето от нас почти не осъзнават християнската, религиозната отговорност, която носим за привидно светската страна на нашия живот. Човек с истински православен светоглед живее като православен във всички сфери на живота си.

Затога нека тук се запитаме: как можем във всекидневния живот да подхранваме и поддържаме своя православен светоглед?

Първият и най-очевиден начин е да бъдем в постоянно съприкосновение с източника на християнско подхранване, с всичко, което Църквата ни дава за наша просвета и спасение: църковните служби и светите Тайнства, Свещ. Писание, житията на светците, писанията на светите отци. Разбира се, човек трябва да чете книги, които съответствуват на собственото му равнище на разбиране и да прилага църковното учение към обстоятелствата в собствения си живот. Тогава тези основни християнски извори ще дадат своя плод, като ни променят и ръководят по християнски.

Но често те не оказват върху нас пълно въздействие или пък изобщо не ни въздействуват, защото ние нямаме правилно християнско отношение към тях и към християнския живот, който те би трябвало да вдъхновяват в нас. Позволете ми сега да кажа няколко думи за това, какво следва да бъде нашето отношение, ако искаме да получим от тях истинска полза и ако те трябва да станат за нас основа на истински православен светоглед.

Преди всичко християнската духовна храна по самата си същност е нещо живо и питателно. Но ако отношението ни към нея е само научно и книжно, то ние няма да получим от нея ползата, която тя може да ни даде. Затова, ако четем православна литература или се интересуваме от Православието единствено с цел да придобием нови знания и да ги покажем пред другите, то ние не виждаме същността; ако изучаваме Божиите заповеди и каноните на Неговата Църква само за да постъпваме "правилно" и да осъждаме "неправилностите" на другите, ние не виждаме същността. Основните християнски извори трябва не просто да оказват влияние върху нашия начин на мислене, но непосредствено да се докосват до нашия живот и да го променят. По време на всяка велика криза на човешките дела – като критичните времена пред самите нас тук, в свободния свят – разчитащите на външно знание, на закони, канони и правилност, няма да могат да устоят. Силни ще се окажат онези, които чрез познанията върху Православието са придобили усет за това, кое е истински християнско; онези, чието Православие е вътре в сърцето им и е способно да се докосне и до други сърца.

Няма нищо по-трагично от това, да видиш човек, който е израснал в православна среда, има понятие от катехизис, чел е житията на някои светци, има обща представа за Православието, разбира донякъде службите и въпреки всичко това не осъзнава какво става около него. Такъв човек научава децата си да живеят двойствено: от една страна – както повечето хора в света, а от друга – така, както живеят православните християни в неделя или докато четат някакъв православен текст. Дете, възпитавано по такъв начин, едва ли ще избере православния начин на живот. За него Православието ще остане само една много малка частица от живота му, защото съвременният живот е прекалено съблазнителен и твърде много хора се стремят към него – той заема прекалено голяма част от днешната реалност, разбира се, само ако човек не е бил предварително научен как да подхожда към него, как да се защитава от вредното му въздействие и как да се възползува от добрите неща в света.

Ето защо нашето отношение трябва да бъде трезво и предварително установено, т.е. да се прилага към реалните обстоятелства, а не да бъде плод на фантазия, на бягство от живота и отказ да се гледат в лицето често пъти неприятните факти от обкръжаващия ни свят. Прекалено възвишеното и витаещо из облаците оранжерийно Православие е неспособно да ни помогне във всекидневния живот, а още по-малко то може да помогне за спасението на хората около нас. Нашият свят е твърде жесток и със своята грубост ранява душите. Най-напред ние трябва да отговорим с реалистична християнска любов и разбиране, като оставим исихазма и висшите форми на молитва на онези, които са способни да ги приемат.

Нашето отношение не бива да бъде и егоцентрично, а да е обърнато към онези, които търсят Бога и се стремят към богоугоден живот. Сега навсякъде, където има по-голяма християнска общност, съществува изкушението тя да се превърне в общество за взаимни поздравления и възторзи от собствените добродетели и достижения, от външната и вътрешна красота на нашите църковни здания, от благолепието на нашите служби и дори от чистотата на нашето учение. Но истинският християнски живот, като се започне от апостолските времена, винаги е бил неотделим от приобщаването на другите към него. Православието именно затова е живо, защото свети на другите и няма нужда от учредяване на "мисионерски отдел"; огънят на истинското християнство се предава без такъв отдел. Ако нашето Православие е нещо, което пазим за себе си и

с което се хвалим, тогава ние сме мъртви, които погребват своите мъртъвци (срв. Мат. 8:22), и точно в такова състояние се намират много от нашите православни енории, дори тези, в които има много младежи, разбира се, в случай че те не проникват в дълбочината на вярата си. Не е достатъчно да се каже, че младежите ходят на църква. Трябва да попитаме какво внасят те там и какво изнасят в себе си от храма. Защото ако те не възприемат Православието с целия си живот, тогава е напразно да се говори, че ходят на църква.

По същия начин към хората трябва да се отнасяме с любов, да им прощаваме. В живота на днешните православни християни е проникнало коравосърдечие: "Това е еретик, не се приближавай до него!", "Този май е православен, но не е съвсем сигурно." "А онзи там явно е шпионин!" Никой не отрича, че Църквата днес е обкръжена от врагове и че има хора, които са склонни да се възползват от нашето доверие. Но така е било от апостолски времена и по принцип християнският живот винаги е бил малко рискован. Ала дори ако понякога ни използват и затова ние трябва да проявяваме бдителност, все пак не можем да се откажем от същностното си отношение – на любов и доверие, без които ще загубим една от най-важните основи на християнския си живот. Светът без Христа е недоверчив и студен, а християните, напротив, трябва да бъдат любещи и открити. В противен случай ние ще загубим в себе си солта Христова и, подобно на света, ще станем годни само да бъдем изхвърлени и тъпкани с нозе (Мат. 5:13).

Малко смирение в отношението ни към самите нас би ни помогнало да бъдем по-великодушни и да прощаваме грешките на другите. Ние обичаме да осъждаме другите за странностите на поведението им, наричаме ги “ку-ку” или “побъркани новообърнати”. Наистина, трябва да се пазим от неуравновесени личности, които могат да нанесат голяма вреда на Църквата. Ала кой сериозен православен не е малко “побъркан”? Ние не се вменяме в рамките на този свят, а ако се вменяме в днешния свят, то вече не сме истински християни. Днес истинският християнин не може да се чувства в този свят у дома и не може да не изглежда за самия себе си и за останалите малко “побъркан”. [...]

Затова да не се боим, че в света ще започнат да ни считат за малко “побъркани”, но да продължаваме да обичаме и прощаваме по християнски – нещо, което светът никога не може да разбере, но от което самият той дълбоко в сърцето си има нужда и за което дори копнее.

Накрая, нашето християнско отношение трябва да бъде – изразявам се така поради липса на по-подходяща дума – невинно. Днес светът високо цени изтънчеността, практическата светска мъдрост, “професионализма”. Православието пък не придава на тези качества никаква цена, защото те убиват християнската душа. Но въпреки това тези качества днес непрестанно проникват в Църквата и в нашия живот. Колко често ни се случва да чуем, особено от ентузиазирани новообърнати, как искат да посещават големи центрове на Православието, катедрални храмове и манастири, където понякога се събират хиляди вярващи, навсякъде се говори на църковни теми и в крайна сметка човек може да усети колко важно нещо е Православието. Ако всъщност се вземе обществото като цяло, Православието днес е като капка в морето, но в тези големи храмове и манастири, сред толкова народ, наистина ти се струва, че Православието е преобладаващо. И колко често виждаш същите тези хора изпаднали в жалко състояние, след като са удовлетворили своето желание и са се върнали от “великите центрове на Православието”; виждаш ги унили и разочаровани, наслушали се на светски църковни сплетни, пълни с осъждане и загрижени само за това как да бъдат “правилни”, “точни” и обиграни по въпросите на църковната политика. С една дума, тези хора са загубили своята невинност, загубили са своята издигнатост над света, те са объркали посоката поради увлечението си по светската страна на църковния живот.

Това изкушение в различни форми се изправя пред всички нас и ние трябва да се борим с него, като не си позволяваме да придаваме твърде голямо значение на външните страни на Църквата, но като винаги се връщаме към единствено нужното (срв. Лука 10:42) – Христа и спасението на душите ни от този лукав род. Ние не трябва да затваряме очи пред онова, което става в света и в Църквата – трябва да го знаем заради самите себе си, но нашето знание трябва да бъде приложимо на практика, просто и нелукаво, а не многосложно и светско.

Автор: Йеромонах Серафим Роуз

Източник: <http://www.pravoslavie.bg/>

Препечатано от © [“Православна беседа”](#).

